

DÉLMAGYARORSZÁG

81. évfolyam, 77. szám
1991. április 3. szerda

ALAPÍTVÁ : 1910-BEN

Havi előfizetési díj: 185 forint
Ára: 7,40 forint

A tudomány szegedi napja

Államfői látogatás – Honvédségi bonyodalmak – Újabb torony-fejezet –
A balettmester portréja – Büntetés a sértegetőnek?

A horvátországi helyzet megvitatása céljából tegnap délutánra összehívták a jugoszláv államelnökség rendkívüli ülését. Ezt megelőzően a hadsereg délután három óráig szóló ultimátumot adott át a horvát belügyi alakulatoknak arra, hogy kivonuljanak a vasárnapi véres összetűzések térségéből.

Kurdok százazrei menekülnek az előrenyomuló iraki erők elől Törökország és Irán felé. A menekülők elmondása szerint a kurdok és a kormánycsapatok összecsapása nyomán egy külföldi tudósító életét veszítette, két másik pedig megsebesült.

Tiranában tegnap nyilvánosságra hozták a választások hivatalos végeredményét, mely szerint a Munkapárt 64,8 százalékot, a fő ellenzéki erő, a Demokrata Párt pedig 26 százalékot szerzett. Eközben az észak-albániai Shkodrában súlyos zavargások törtek ki; hírek szerint hét ember meghalt, harmincan pedig megsebesültek.

Több évtizedes élelmiszerárak tűntek a múltba a tegnapi szovjet áremelés után. A kenyér, és az amúgy sem kapható hús ára 200 százalékkal, a tej ára 130, a cukor ára pedig 135 százalékkal emelkedett.

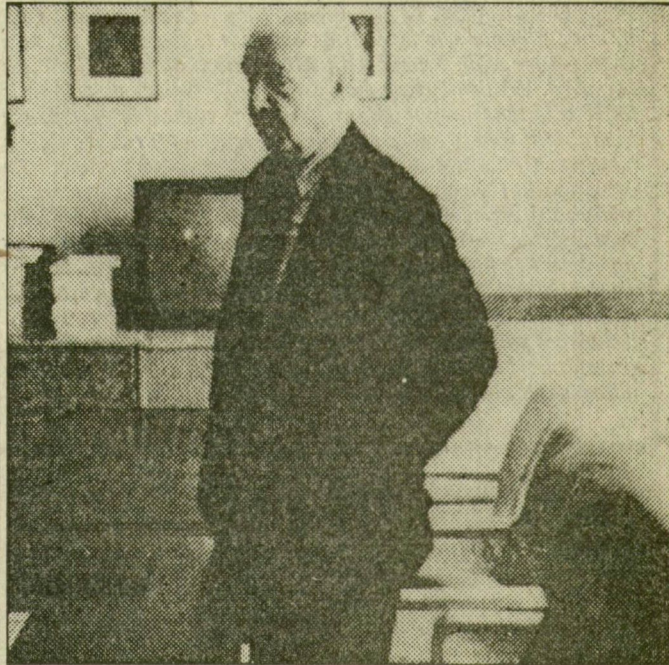
Itthon Göncz Árpád köztársasági elnök nem fogadta el Lőrincz Kálmán altábornagynak, a Honvédség parancsnokának felmondási kérelmét. Ezzel kapcsolatban Antall József miniszterelnök is egyetértően nyilatkozott.

Bővül a konzuli hálózat

Az idegenforgalmi szezon előtt aktuális információkat közölt Herman János külügyi szóvivő. Mint mondta: a magyar állampolgárok a világ 33 államába, ezen belül Európa valamennyi államába – Albánia, Portugália és Törökország kivételével – vízum nélkül utazhatnak. Herman János felhívta a figyelmet arra, hogy az egyes országok hatóságai körültekintően vizsgálják: rendelkezik-e a beutazó az ott-tartózkodáshoz szükséges anyagi fedezettel, szigorúan ellenőrzik és büntetik az engedély nélküli munkavállalást. A szóvivő javasolta, hogy a külföldre utazók előzetesen tájékozódjanak a meglátogatandó ország szabályairól, helyi szokásairól.

A továbbiakban elmondta, hogy a Külügyminisztérium tervezi a

konzuli hálózat bővítését, kilenc képviselő felállítását van folyamatban. Szólt arról is, hogy az elmúlt két évben 21 tiszteletbeli konzuli képviselő létesült külföldön, s újabb 13 ilyen intézmény létrehozása van előkészületben. Herman János megemlítette, hogy az előző évhez képest tavaly csaknem felével emelkedett a magyar turistáknak adott konzuli kölcsönök összege, ám sajnálatosan növekedett a vissza nem fizetett kölcsönök aránya. A szóvivő hangsúlyozta: konzuli kölcsönt csak rendkívüli esetben, azoknak a turistáknak tudnak nyújtani, akik önhibájukon kívül kerültek olyan helyzetbe, hogy a hazatéréshez anyagi segítségre szorulnak.

NEM IDŐS URAK TÁRSASÁGA

Az Akadémia jövője

A Szegedi Akadémiai Bizottság székházának tanácstermében tegnap tartotta kibővített ülését, melynek vendége volt Kosáry Domokos történész, az MTA elnöke. A délelőtti tizenegy órákor megkezdődött kötetlen beszélgetésen jelen voltak a helyi és a régió önkormányzati képviselői, egyetemi és főiskolai vezetők, a régió akadémikusai.

Kosáry Domokos a közel múltban végigjárta az Akadémia területi bizottságait, s az út itt végződött, Szegeden. Az elnök elmondta, hogy egy esztendővel ezelőtt az Akadémia dilemma előtt állt, vagy dekoratív szervezet marad, afféle idős urak klubja, vagy pedig megpróbál testületi önkormányzatá válni. A tavaly májusi közgyűlés, természetesen, az utóbbi változat mellett voksolt, s tehette, mert a célkitűzéshez megfelelő háttérrel biztosított egyrészt a szakmai bizottságok mintegy három ezer főt számláló hálózata, másrészt pedig a területi bizottságok továbbra is működőképesek voltak. Szeged régiójának például 13 szak- és 56 munkabizottsága van. Csakhogy a megújulást, a reformot pontos, a működést szolgáló törvénnyel kellett legalizálni. Nos, a törvényjavaslat elkészült, s elfogadása, már csak egy-két hónap kérdése lehet.

Kosáry Domokos a következőket indokolta egy új akadémiai törvény szükségességét: egy 1969-es keltezésű törvényerejű rendelet szabályozta utóljára a működést, dekoratív testület és központi hivatallá osztva az Akadémiát. A hatalom az utóbbi szervezeten keresztül továbbította rendszeresen politikai tartalmú igényeit. S bár a hivatal helyett már csak titkárság működik, a helyzetet legalizálni kellett.

A volt szocialista országokban katasztrofális helyzetben vannak az Akadémiák. Varsóban például miniszterialás függésben állnak, Prágában, lévén ott 1968 óta a politikai hatalom nevezte ki az akadémikusokat, mint korrumpálódott és hiteltelen szervezetet feloszlatták. Egy új törvény tehát ilyen helyzeteket is megelőzhet. Valamint érv volt az is, hogy az idén ünnepeljük Szechenyi Istvánnak, az első magyar Akadémia megteremtője születésének kétszázadik évfordulóját.

A törvény értelmében az Akadémia tehát testületi önkormányzat lesz, maga dolgozza ki alapszabályát, tisztviselő választásának rendjét, közgyűlése szuverenitással bír majd. Egyelőre problematikus az Akadémia vagyoni helyzete, mert, mint mondta az elnök, nonszensz, hogy a székházaknak ők csak a kezelői jogát bírják.

Használható javaslatot. Jelenleg mintegy kétszázötven egyetemi hallgató pályázik kutatónak. Az elnök azt mondta, mindent megtesz, hogy ez a létszám nyolcszázra emelkedhessen, mert kis és szegény ország vagyunk, s a felemelkedés már bevált útja az, ha a tudományba és az oktatásba fektetünk be szellemi energiákat.

Kosáry Domokos azt mondta, nem feltétlenül rossz, ha külföldi egyetemeken tanulnak nagy számban magyar diákok, csak jöjjenek haza.

Az elnöki tájkoztató után Róna-Tas András, a JATE rektora abbéli aggályát fejezte ki, hogy az új akadémiai törvény sok más, támogató törvény nélkül nem állja majd meg a helyét. Solymosi Frigyes, akadémikus javaslatot tett egy létező bérfe szűltés feloldására, melynek eleme az lenne, hogy a különben csekélyebb akadémiai illetményrendszer együtt változna az egyetemivel.

Dal

Gróf Teleki Pál emlékezete

"Szószegők lettünk – gyávaságból, – a mohácsi beszéden alapul örökbéke szerződéssel szemben. A nemzet érzi és mi odadobtuk becsületét. A gazemberek oldalára álltunk – mert a mondvacsinált atrocitásokból egy szó sem igaz. Sem a magyarok ellen, de még a németek ellen sem. Hullarablók leszünk! a legpocsecsabb nemzet. Nem tartottalak vissza. Bűnös vagyok."

E néhány sort gróf Teleki Pál vetette papírra, mielőtt fejébe golyót repített. A politikus egyéni felelősségtudatról áruklodó, önváddal teli búcsúlevele éppen félévszázaddal ezelőtt íródott, címzettje: Vitéz Nagybányai Horthy Miklós. Gróf Teleki Pálra emlékezik az a kiállítás, melyet tegnap délután nyitott meg a Fekete házban Kosáry Domokos, az Akadémia elnöke.

Mi marad az államnak? Gazdátlan a szakképzés

Száz százalékgig állami tulajdonban marad a fegyverkereskedelem, az energiatermelés, valamint a kőolaj- és földgázbányászat. Az MTI információja szerint – a szakminisztériumok javaslatai alapján – elkészült az a vállalati lista, mely kijelöli: mit és milyen arányban lehet privatizálni a különböző ágazatokban.

A lajstrom megkülönbözteti azokat a vállalatokat, amelyek tulajdonjogában magyar többséget kell fenntartani; az állam többségi részesedésével működő cégeket; illetve a teljes egészében állami tulajdonban maradó egységeket. Az utóbbiak közé sorolja a Tech-

nika Külkereskedelmi Vállalatot és az Investcenter-Tradeinform Vállalatot. Nem változik a hazai hő- és vízerőművek, a paksi atomerőmű, valamint az Országos Villamostávvezeték Vállalat és a Magyar Villamos Művek Tröszt központjának helyzete sem. Egyáltalán nem privatizálják a Gáz- és Olajszállító Vállalatot, a Kőolajkutató és a Geofizikai Kutató Vállalatokat, az OKGT központját, továbbá a kőolaj és földgáz bányászataival foglalkozó intézményeket. A terv szerint teljes egészében állami tulajdonban marad a Városepítési Tudományos és Tervező Intézet is.

Megengedhetetlen, hogy a vállalatok bezárják, eladják tanműhelyeiket, s ebben a helyzetben a kormány se adjon segítséget a fontos intézmények fenntartásához – hangsúlyozták a munkavállalói oldal képviselői az Érdekegyeztető Tanács Országos Képzési Tanácsának keddi ülésén. Annál is inkább – tették hozzá –, mivel a hagyományos szakmunkásképzésben a gyakorlati oktatás mintegy 85 százalékban a vállalatoknál történik.

Az a mai körülmények között érthető, hogy a vállalatoknak nincs pénzükr erre a feladatra, a kormány viszont nem vonhatja ki magát e kötelezettsége alól. A lehetőség a képzettségek meg-

szerzésére ugyanis állampolgári jog.

A kormány képviselői a vita során rámutattak: a költségvetés csak úgy tud az ilyen feladatokhoz több pénzt adni, ha az állampolgárok nagyobb adót fizetnek. Más országokban sem az állam kizárólagos kötelezettsége a szakmai oktatás; csakis a kormány, a munkaadók és a munkavállalók együttesen teremthetik meg a korszerű szakképzés feltételeit.

A tanácskozáson szó volt még a közoktatási és szakképzési törvénykonceptió tervezetéről, s elfogadták az Országos Képzési Tanács ügyrendjét.

GÖNCZ ÁRPÁD: HISZÜNK AZ ALKOTÓ ÉRTELEMBEN

Nemzetközi anatómus-konferencia

Nem kisebb méltóság, mint a Magyar Köztársaság elnöke, Göncz Árpád is megistizte megnyitó ünnepségét a tegnap, kedden Szegeden kezdődött nemzetközi tudományos tanácskozásnak: a Magyar Anatómusok, Hisztológusok és Embriológusok Társasága 7. kongresszusának, s az Anatómusok Társasága 86. nagygyűlésének.

A két társaság közös kongresszusának otthont adó Deák Ferenc Gimnázium dísztermében az Anatómusok Társasága elnökének, G. Orlandini professzornak üdvözlő szavai után Göncz Árpád köszöntötte a világ minden részéről Szegedre érkezett anatómusokat, akik 1939 után ismét Magyarországon rendezik meg éves tanácskozásukat.

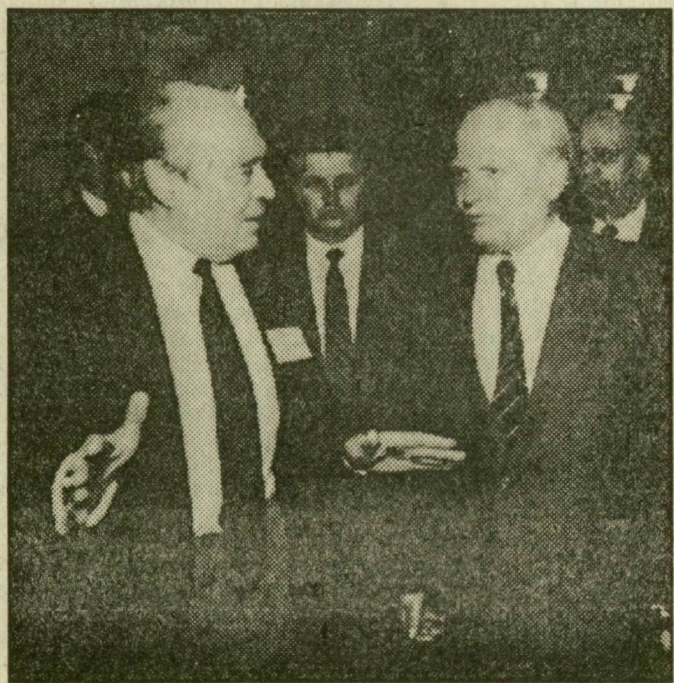
A mostani, sorrendben 86. kongresszus helyszínének megválasztásakor bizonyos mértékig véletlenül gondoltak Magyarországra és azon belül is Szegedre – mondotta Göncz Árpád, – hiszen a hazánkban végbement társadalmi változások az élet minden területén – így a tudományokban is – megnyitották a nemzetközi közlekedés lehetőségét.

A hazai tudományos fejlődés korábbi gátjairól szólva elmondta, hogy a magyar tudósoknak ideológiai indíttatású elképzelésekkel szemben kellett a tiszta tudományosság elvének megfele-

niük. Ennek ellenére a szegedi anatómiai iskola tudományos munkásságával olyan nemzetközi rangot vívott ki, melynek méltó elismerése a mostani nemzetközi kongresszus.

A Magyar Köztársaság elnöke, ki beszédében hangsúlyozta: politikusként és humán gondolkodóként egyaránt az ember, az emberi élet feltétlen tiszteletének

és megbecsülésének híve, annak a meggyőződésének adott hangot, miszerint a tudomány – ha áttételesen is – de hozzájárul a társadalom politikai fejlődéséhez, a demokrácia kiteljesítéséhez. Ugyanakkor a tudománynak szabadságra, a gondolkodó, kísérletező ember szabadságára van szüksége, melyet senki más nem korlátozhat, mint a kutató maga.

A Magyar Köztársaság ennek szellemében tekint a tudományos életre, jól tudván, a kutatáshoz szükséges anyagi lehetőségeknek Magyarország híján van. De hiszünk az alkotó értelemben – mondotta Göncz Árpád.

A rangos tudományos esemény megnyitóján a köztársasági elnök köszöntőjét dr. Lippai Pál polgármester, dr. Surján László népjóléti miniszter, dr. Szilárd János, a SZOTE rektora üdvözlései követék, majd az Anatómusok Társaságának elnöke, Orlandini professzor mondott megnyitó beszédet és dr. Csillik Bertalan professzor, a SZOTE Anatómiai Intézetének igazgatója tartott előadást a magyar anatómia történetéről.

A háromnapos kongresszus fő témája – a gerinc és a gerincvelő – két okból is aktuális. A közlekedési balesetek által okozott gerincsérülések gyakorisága miatt, valamint azért, mert a szegedi Anatómiai Intézet – 1975-től folyó – a gerincvelő regenerációjával kapcsolatos kutatásai és eredményei világhírűek.

A pénteken záruló kongresszuson 160 előadás hangzik el, s 216 posztert mutatnak be. Az esemény alkalmából jelent meg a – Gellért Albert professzor által alapított – szegedi anatómiai múzeum anyagáról készített színes könyv. (Nagy László felvétele)

K. K.